

Ἡ διάταξις «κατὰ τοὺς νόμους τῆς χώρας» δὲν ἀναφέρεται εἰμὴ εἰς τὴν πρώτην παράγραφον τοῦ ἄρθρου 55 ἐν ἣ γίνεται μνεῖα περὶ τῆς διαδικασίας ἐνώπιον τοῦ Ἐφετείου.

Ἐν ταῦτοις οἱ διαιτηταὶ ἀναγνωρίζουσιν ὅτι ὀφείλουσι, λαμβάνοντες τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, νὰ τηρήσωσι τοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθιμα τῆς χώρας ὅτι δηλαδὴ δέον νὰ ἐκδώσωσι τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ πνεῦμα τῶν νόμων τῆς χώρας καὶ ἐφαρμόζοντες τὰς διατάξεις τῆς συνήθους διαδικασίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν τῆς διαιτησίας.

Ἐὰν λοιπὸν κατὰ τὴν συνήθη Ἑλληνικὴν διαδικασίαν οἱ τόκοι ὑπερημερίας δὲν λογίζονται εἰ μὴ μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς, οἱ διαιτηταὶ ἀποδέχονται κατὰ συνέπειαν ὡς ἀρχὴν πρὸς ὑπολογισμὸν τῶν τόκων τούτων, τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ Ἐταιρεία ἐζήτησεν ὅπως ἀνατεθῆ εἰς διαιτησίαν ἢ διαφορὰ αὐτῆς. Ὑπολογίζουσιν ὁμως τὴν βραδύτητα ἣν ἡ Κυβέρνησις παρὰ τὸ πρέπον προεκάλεσεν ἀπαντῶσα εἰς τὰς ὑποβληθείσας ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἀπαιτήσεις τὴν 8/21 Φεβρουαρίου 1910.

Οἱ διαιτηταὶ ἀποδέχονται τόκον, συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, 6% καὶ οὐχὶ τὸν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας αἰτούμενον 8%.

Αἱ αἰτήσεις πρὸς ἀποζημίωσιν διὰ βραδύτητας ἐν ταῖς πληρωμαῖς θὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων ζητημάτων. Διατυπῶνται ἐπίσης ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας αἰτήσεις ἀποζημιώσεως βασιζομένης ἐπὶ τόκων ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς τῶν αἰτημάτων αὐτῆς μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους 1910, ὡς π.χ. αἱ σχετικαὶ πρὸς τὸ ζήτημα 8 (Ἐπίχωμα Μανδρίτσας) ἀπαιτήσεις.

Ἐπὶ πλεόν ἡ Ἐταιρεία, ἐν ταῖς συμπληρωματικαῖς αὐτῆς σημειώσεσιν, αἰτνεὺς υπεβλήθησαν εἰς τοὺς διαιτητὰς ἐν Ἀθήναις, μετὰ τῆς ἀνταπαντήσεως, ἠγειρεν ἀξιώσεις πρὸς πληρωμὴν τόκων ὑπερημερίας διὰ τὰ ἔτη 1910 καὶ 1911.

Οἱ διαιτηταὶ ἀποφαίνονται ἐπὶ τῶν ἀποζημιώσεων τούτων εἰς τὸ τέλος τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς 25ης ἀπαιτήσεως τῆς Ἐταιρείας.

Ἔπεται συνέχεια.

ΤΟ ΓΝΗΣΙΟΝ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ
ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΩΣ ΒΑΣΙΣ
ΔΙΑ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ
ΤΩΝ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ

Συνέχεια

Μεταξὺ τῶν ὑλικῶν, τὰ ὁποῖα ἰδιαίτερος ἐπιρρεάζουσι τὴν νέαν οἰκοδομικὴν τέχνην

παῖζει φυσικὰ ὁ σιδήρος τὸν κυριώτερον ὄλον. Αἱ μορφαὶ (σχήματα), τὰ ὁποῖα λαμβάνει, ἵνα εἶναι κατάλληλοι εἰς τὰς δι' αὐτῶν κατασκευὰς ἐλάχιστα ἀναλογοῦσι πρὸς τὸν εἰς ἡμᾶς κληρονομηθέντα πλουτῶν τῶν μορφῶν. Εἰς τὴν τὸσον πλουσίαν κληρονομίαν σχεδὸν δὲν εὐρίσκομεν τίποτε, τὸ ὁποῖον ἤθελε μᾶς εὐκολύνει τὴν καλλιτεχνικὴν διαμόρφωσιν τοῦ σιδήρου. Ἄν καὶ ἀπὸ μιᾶς ἀπόψεως συνεπέφερε τοῦτο ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν κυριαρχίαν τῆς ἀντιπαθοῦς ἀρχῆς τῆς ὠφελιμοτήτος, ἀφ' ἑτέρου ὁμως ἔσχεν ὡς εὐτυχὲς ἀποτέλεσμα τὸ ὅτι ἐκεῖ, ὅπου ἡ τέχνη διεμόρφωσε τὸ ὑλικὸν αὐτὸ ἐγεννήθησαν πράγματι τελείως νέαι μορφαὶ καὶ τοιουτοτρόπως ἐδόθη ἡ μεγαλειτέρα ὠθησις πρὸς γένεσιν νέου ἔθιμου. Αἱ ἰδιότητες τοῦ σιδήρου εἶναι ὁμως πράγματι τὸσον ἐξαιρετικά, ὥστε οὗτος εἶναι εἰς θεοὺς σχεδὸν κάθε ἀπαίτησιν νὰ πληρώσῃ καὶ ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ὑλικοῦ τούτου κυρίως μόνον περὶ τῶν οἰκονομικῶν ὀρίων δύναται νὰ γίνῃ λόγος.

Εἶναι βεβαίως πολλὰ τὰ ἀντικείμενα, ὧν θὰ ἐπιρρεάζηται διὰ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ σιδήρου ἢ κατασκευῆ καὶ ὡς ἐκ τούτου καὶ ἡ αἰσθητικὴ ἐξ αὐτῆς ἐντύπωσις οὕτως, ὥστε ἡ ὑπαρξίς των καὶ ἡ ἐκ ταύτης προκύπτουσα ἐπίδρασις ἐπὶ τοῦ σημερινοῦ μας οἰκοδομικοῦ τρόπου θεωροῦνται ὡς δυνάμενα ν' ἀποδώσωσιν ἴδια χαρακτηριστικά. Τὸ δυνατόν καὶ ἡ διευκόλυνσις τῶν πολλῶν οἰκοδομικῶν κατασκευῶν, τὸ ἀπεριόριστον εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν μεγεθῶν τῶν χώρων, ἡ ἐλευθέρα ἐκλογὴ σχήματος ὀροφῆς, ἡ μεγάλη ἐλάττωσις τῶν διαστάσεων τῶν τοίχων, ἡ ἀσφάλεια κατὰ τοῦ πυρός, ὁ τὸσον σοβαρῶς ἐλαττωθεὶς χρόνος οἰκοδομῆς καὶ τόσα ἄλλα εἶναι πράγματα, ἅτινα ὀφείλομεν μόνον εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὑλικοῦ τούτου. Τὰς πλείστας κατασκευὰς ὀφείλει ὁ ἀρχιτέκτων νὰ κανονίξῃ μόνος του εἰς τὰς ἐκάστοτε περιπτώσεις. Τοῦτο ὁμως δὲν σημαίνει ἀδιάλειπτον ἐπιδιώξιν καὶ παραδοχὴν κάθε νεωτερισμοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατασκευὴν καὶ τὰ ὑλικά, ἀλλ' ἀπαιτεῖ προσέτι ἀπὸ τὸν ἀρχιτέκτονα ἰσχυρῶς χαρακτηριζομένην, φυσικὴν ἐπινοητικότητα. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν πάντων τούτων εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἡ μεγάλη πείρα.

Ἐτερον νέον ὑλικόν, ὅπερ κατέκτησε καὶ ὀσημέραι κατακτᾷ εὐρὺ ἔδαφος εἰς ὄλους τοὺς κλάδους τῆς νέας οἰκοδομικῆς τέχνης, εἶναι τὸ ἐκ τσιμέντου σκυροκονίαμα αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἢ ἐν συνδυασμῷ μετὰ σιδήρου, τοῦτο δὲ ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ τεχνικὰ καὶ οἰκονομικὰ τούτου πλεονεκτήματα. Ἡ γνῶσις καὶ ἡ

μελέτη αὐτοῦ εἶναι ἐξ ἴσου ἀπαραίτητος σήμερον δι' ἅπαντας τοὺς ἀρχιτέκτονας καὶ μηχανικούς. Πλουσία βιβλιογραφία μεριμνᾷ διὰ τὴν διάδοσιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ διὰ σιδηροπαγοῦς σκυροκονιάματος οἰκοδομικοῦ τρόπου εἰς κλάδους τοὺς ὁποίους οὐδὲ κἂν νὰ ὑποθέσωμεν θὰ ἠδυνάμεθα ὀρμώμενοι ἀπὸ τὰ μετριόφρονα πρῶτα ἔργα τῶν πρώτων ἐφευρετῶν αὐτοῦ. Πολὺ ὀλιγότερον εἶχον υποθέσει οἱ ἐφευρέται ἐκεῖνοι ὅτι νέον οἰκοδομικὸν μέσον θὰ ἔπαιζεν σπουδαῖον ρόλον ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ, μάλιστα ὅτι ἦτο προωρισμένον νὰ πληρώσῃ ἀκριβῶς τὸ κενόν, ὅπερ εἰς τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα εἶχον ἀφίσει αἱ μορφαὶ τῶν ἐκ καθαροῦ σιδήρου οἰκοδομῶν.

Τὰ διὰ τοῦ ὑλικοῦ τούτου οἰκοδομήματα ἐλάβανον κατ' ἀρχὰς τὴν ὄψιν τῶν διὰ προγενεστέρων ὑλικῶν τοιούτων, ὡς ἀπομιμήσεις λιθοδομῆς καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἄλλ' ὅμως εἰς τὴν ἐποχὴν μας, εἰς ἣν τὸ πᾶν προσποθεῖ νὰ διέπῃ ἡ ἀλήθεια, εἶναι τόσον ὀλίγον ἱκανοποιητικὸς ὁ ρόλος οὗτος τοῦ σκυροκονιάματος ὅσον ἡ διοκόμησις τῶν σιδηρῶν κατασκευῶν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τὸν ἀρχιτέκτονα ἐξήκει ὁ μηχανικὸς καὶ ἥτις ἀπετελεῖτο ἀπὸ ἐπικολλημένα διακοσμητικὰ φύλλα κιονόκρανα καὶ ἄλλας τοιαύτας μορφὰς ἀνηκούσας εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν ἄλλων ὑλικῶν.

Ἀπαιτοῦμεν σήμερον τὸ πνεῦμα τὸ ὁποῖον θὰ διέπῃ τὴν διαμόρφωσιν τῶν κατασκευῶν τῶν νέων τούτων οἰκοδομικῶν τρόπων ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑλικοῦ νὰ ὀρμᾶται καὶ νὰ ρυθμίζηται, ὅπως εὐρίσκομεν τοῦτο σχετικῶς μὲ τὰ παλαιὰ ὑλικά κατὰ τὰς καλλιτέρας ἐποχὰς τῆς ἱστορίας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ πρέπει νὰ ἀκολουθήσωμεν τὰ ἴχνη ἐκεῖνα τῆς ἐξελέξεως τοῦ σκυροκονιάματος, ἅτινα τὸ παρουσιάζουσι μὲ ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀτομικὰς ιδιότητας, ὅσον τὸ δυνατὸν ἐλευθέρως ἀπὸ ἀπομιμήσεις ἄλλων οἰκοδομικῶν ὑλικῶν. Ἡ πορεία τῆς ἐξελέξεως ταύτης πρέπει νὰ γίνηται ἀπὸ κοινοῦ ἐκ μέρους τοῦ ἀρχιτέκτονος καὶ τοῦ μηχανικοῦ, ἀνατίθενται δὲ εἰς ἕκαστον ὀρισμένα θέματα. Ὁ πρῶτος πρέπει νὰ ἔχῃ διεισδύσῃ τελείως εἰς τὸ πνεῦμα τῆς κατασκευῆς, καὶ ἂν ἀκόμη οὐχὶ μέχρι τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῶν, τοῦλάχιστον ὅμως τελείως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Ὁ μηχανικὸς δὲν πρέπει νὰ φείδηται τοῦ κόπου ἐπανειλημμένως νὰ ὑπολογίξῃ διαφόρους διατάξεις τῶν στύλων, τῶν δοκῶν καὶ τῶν τοιούτων ἕως ὅτου εὐρεθῇ ἡ ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀπόψεως περισσότερον ἱκανοποιούσα λύσις, αὐτὴ δὲ πιθανὸν νὰ μὴ εἶναι ἡ οἰκονομικωτέρα, καθόσον δὲν ἔχει ἀπεριόριστον κύρος τὸ ὅτι πᾶν τὸ τεχνικῶς ὀρθὸν ὀφείλει

ὡς ἐκ τούτου νὰ εἶναι καὶ ὄραϊον. Πρέπει λοιπὸν ν' ἀναζητήσωμεν εὐρύτερον αἰσθητικὸν μέτρον κρίσεως διὰ τὰ οἰκοδομήματα, ἅτινα ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν. Μερικοὶ θέλουσι χωρὶς νὰ ἔχωσι συναίσθησιν τούτου νὰ ἐκφέρωσι τὴν κρίσιν τῶν ἐπὶ τοιούτων ἔργων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοιαύτη τις βῆσις διὰ τὴν γενικὴν κατανόησιν τοῦ πράγματος δὲν πρέπει νὰ λείπῃ.

Μόνον ἡ μορφή ὅπως αὕτη ἐπιδορᾷ ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ παρατηρητοῦ καὶ δὴ ἐν τῇ κοινωνικῇ ἀποστάσει καὶ τῷ πραγματικῷ φωτισμῷ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Ἐνταῦθα ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ τοῦ σιδηροπαγοῦς σκυροκονιάματος καὶ ἄλλων ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ὁμοίων οἰκοδομημάτων ὑλικῶν, ἐνυπάρχει τι ἐν τῇ κατασκευῇ του τὸ ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν καὶ τὸ ὁποῖον τελείως διαφέρει τῆς ὄρατῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας, ὅπερ ὅμως μόνον ὀλίγοι ἀνεπτυγμένοι μεταξὺ τῶν παρατηρητῶν εἶναι εἰς θέσιν νὰ υποθέσωσι, τοῦτο εἶναι ὁ παρενθεθεμιένος σίδηρος. Πρέπει νὰ περιμένωμεν ἐκ τῆς προόδου τῆς διαγνώσεως ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὅτι ἐκείνη ἡ μορφή πρὸς τὴν ὁποίαν ἀρμόζει ὁ σίδηρος ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνέτως καὶ κανονικῶς διανενημένος, ὅτι καὶ ἀπὸ αἰσθητικῆς ἀπόψεως θὰ εἶναι ἡ προτιμωτέρα. Ἄλλ' ὅπως ἀνωτέρω παρετηρήσαμεν δὲν ἐξαργάται μόνον ἐκ τούτου. Ὁ ὀφθαλμὸς ζητεῖ εἰς ὅλα τὰ ἄρτια οἰκοδομήματα εὐάρεστον ἀρμονίαν, ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν κυρίων καὶ τῶν δευτερευουσῶν μορφῶν, συμμετρίαν ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αὐτῆς ἔννοια, καλὴν στάθμισιν τῶν μορφῶν πρὸς τὸ ὅλον, τονισμὸς τῶν κυριωτέρων μελῶν ἀπέναντι τῶν δευτερευόντων. Ἐπίσης ἐπιτρέπετε καὶ ἡ διακόμησις, ἡ μὴ ἔχουσα ἄμεσον σχέσιν μὲ τὴν κατασκευὴν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς μεγαλειτέρας προσοχῆς δεόν νὰ γινεταὶ χρῆσις αὐτῆς παρὰ εἰς ἄλλα οἰκοδομήματα, ὧν ἡ κατασκευὴ συνίσταται ἐκ συναρμοσθημένων ὑλικῶν, ὡς τὰ ἐκ λίθων κ. λ. Οὐδέποτε νὰ γίνηται χρῆσις ἐκεῖ, ὅπου αὕτη ἤθελε παρὰ φθίρει τὸν μονολιθικὸν χαρακτῆρα τοῦ σιδηροπαγοῦς σκυροκονιάματος οἰκοδομήματος. Καθόσον ἡ ἐντύπωσις αὕτη ὅτι τὸ οἰκοδομημα κατεσκευήθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ χυτοῦ ὑλικοῦ ἐκ θεμελίων μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς στέγης εἶναι τὸ ἰδιαζόντος ὄραϊον καὶ τὸ νέον, ὅπερ μᾶς παρέσχε ἡ τέχνη τοῦ οἰκοδομεῖν διὰ σιδηροπαγοῦς σκυροκονιάματος.

Ἐπικίνδυνον εἶναι νὰ ὀρίσῃ τις αἰσθητικὸν κανόνα διὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν μεγεθῶν. Καθόσον ἀκριβῶς ἐνταῦθα παρουσιάζει μεταβολὰς συνήθως ἢ εἰς τὴν τέχνην ἀντίληψις

τοῦ ὄραίου. Ὡς πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ παρέχῃται λοιπὸν ἐκείκεια εἰς τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα καὶ εἰς τοῦτο κυρίως νὰ περιορίζηται τις εἰς τὸ νὰ ζητῆ καλὰς ἀναλογίας καὶ σχέσεις τῶν διαφόρων μεγεθῶν ἐπὶ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ οἰκοδομήματος.

Ἄφου ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πραγματικῶς ὄραιον ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ εἶναι μόνον τὸ ἀληθὲς καὶ γνήσιον, πῶς πρέπει νὰ κρίνωμεν ἀπὸ αἰσθητικῆς ἀπόψεως τὴν σημασίαν ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν δι' ἀμοκονίας καὶ ἀναλόγων ὑλικῶν ἐπιχρυσμάτων. Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν διὰ κονιαμάτων ἐπιχρυσμένων οἰκοδομῶν εἶναι γνησία ἢ νοθευμένη; Ἐν πρώτοις γεννᾶται τὸ ἐρώτημα, τί εἶναι ὑλικὸν μὴ γνήσιον καὶ τί μὴ γνήσιος ἀρχιτεκτονικός τρόπος; Ὑπάρχει τι ὅπερ ἐκ φύσεως δὲν εἶναι γνήσιον; τὸ ὁποῖον ὅμως καθίσταται μὴ γνήσιον διὰ τῆς κακῆς αὐτοῦ χρήσεως μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐξαπατήσῃ φαινόμενον καλλιτέρον ἀφ' ὅ,τι εἶναι; Ἐὰν ὅμως τὸ ὑλικὸν αὐτὸ καθ' αὐτὸ εἶναι γνήσιον, τότε παραγεται νοθευμένους ἀρχιτεκτονικός τρόπος οὐχὶ ἐν γένει διὰ τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ πάλιν μόνον διὰ τῆς δι' αὐτοῦ ἀπεικονίσεως ψευδοῦς ὄψεως, διὰ τὸ ὁποῖον ποσῶς δὲν εὐθύνονται οὔτε τὰ κονιάματα, οὔτε ὁ δι' αὐτῶν οἰκοδομικός τρόπος. Ἐν τούτοις εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν πολλῶν χαίρουσι ἀμφοτέροι ἀδικαιολογήτου κακῆς φήμης, τὴν ὁποίαν ὀφείλουσι εἰς τὴν πολυχρόνιον παρενομήνην ἢ ἀπὸ σκοποῦ κακὴν χρῆσιν αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀντίληψιν οὐδὲ κἄν δύναται νὰ συγκριθῇ πρόοψις τις διὰ κονιάματος μὲ τοιαύτην ἐκ γνησίων λαξευτῶν λίθων, ἢ ὀπτολίθων ἢ ἀκόμη τεχνητῶν λίθων. Μήπως ἢ χρῆσις τῶν τεχνιτῶν λίθων ἢ ἡ ἐπένδυσις τῆς κοινῆς τοιχοποιίας διὰ λεπτῶν πλακῶν εἶναι γνησιώτερος οἰκοδομικός τρόπος ἢ τὰ κονιάματα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ;

Ὡστε δὲν πρόκειται παρὰ νὰ διαγνώσωμεν τὸ τί εἶναι ὁ δι' ἐπιχρῆσεως οἰκοδομικός τρόπος, ὅπως τὸν χρησιμοποιήσωμεν εὐκρινῶς ὡς τοιοῦτον ὁποῖος εἶναι καὶ οὐχὶ ὅπως τοῦτο μέχρι τοῦδε διαρκῶς σχεδὸν ἄνευ ἐξαιρέσεως ἐγένετο καὶ ἀκόμη σήμερον εἰς ὑπερβολικὸν βαθμὸν γίνεται, ὅπως προσπαθοῦμεν ν' ἀπομιμούμεθα ὑλικά ἐντελῶς ἄλλης φύσεως καὶ τὰς ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν προκινύσασας κατασκευάς. Βεβαίως εἶναι νοθεία, διὰν ἀπομιμεῖται τις διὰ κονιαμάτων τὴν διὰ κυβολίθων τοιχοποιίαν καὶ κορονίδας ἐκ λαξευτῶν λίθων, ἐγκαράσσει ἄρμους ἵνα φαίνωνται ὡς συναρμογὴ λίθων καὶ προσπαθεῖ εἰς αὐτὸ τὸ κονίαμα νὰ δώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν τὴν ὄψιν μαρ-

μάρου ἢ ἀναλόγου ὑλικοῦ. Ἐὰν ἡ διὰ κονιάματος ἐπίχρῆσις χρησιμοποιηθῇ καὶ παρασταθῇ ὡς ἐπένδυσις τῶν ἐπιφανειῶν, ἥτις σκοπεῖ νὰ ἐπενδύσῃ καὶ καλλωπίσῃ ἐπιφάνειαν, ἥτις καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶναι ὄραία καὶ ἔχῃ ἀνάγκην ἐπενδύσεως, τότε εἶναι αὕτη ἔξ ἴσου γνησία ὡς ὑλικὸν καὶ ἔξ ἴσου λογικῶς στηρίζεται, ὅπως π.χ. ἡ προφυλάττουσα καὶ καλλωπίζουσα ἐπένδυσις τὴν ὁποίαν ὀφείλει τις ν' ἀποδώσῃ δι' ἐπαλείψεως ἐγγυρῶμου ἢ ἐπιχρυσώσεως κ. τ. λ. εἰς τὸν σίδηρον, ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἐκτεθειμένους εἰς τὴν ὀξειδωσιν.

Οὕτω ἐτέθησαν αἱ θεμεμιώδεις ἀρχαὶ διὰ τὴν ἀπὸ ἀπόψεως ὑλικοῦ γνησίαν ἀρχιτεκτονικὴν τῶν διὰ κονιαμάτων οἰκοδομῶν. Κατασκευὴ ἐνιαίων καθορισμένων ἐπιφανειῶν καὶ χειρισμὸς τῆς ὄψεως αὐτῶν ἄρμόζον εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ κονιάματος καὶ εἰς τὴν σύστασιν αὐτοῦ, ὅπως ἀποδώσωμεν εἰς αὐτὸ ὄψιν ἀνάλογον τῶν ἐπιδιωκομένων καλλιτεχνικῶν σκοπῶν καὶ ὅσον τὸ δυνατόν ἀμετάβλητον καὶ διαρκῆ τοιαύτην. Ἐὰν μᾶλλον ἐπισταμένους παρατηρήσωμεν, θέλομεν εὖρεαι ὅτι οἱ πρόγονοι ἡμῶν ὡσαύτως μετεχειρίζοντο τὰ ἐπιχρῆσματα ἀκριβῶς ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο. Καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν ἀκόμη τῶν κορονίδων εὐρίσκονται ἀξιόμιμητα παραδείγματα. Ὅπου δὲν ἠδύνατο νὰ κατασκευασθῶσιν ἐκ λαξευτῶν λίθων ἢ ὑπτολίθων (φυσικὰ ἄνευ ἐπιχρῆματος) δὲν κατεσκευάζοντο, ὅπως ἤδη σχεδὸν πάντοτε κατασκευάζονται κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἰδίων μορφῶν διὰ τοῦ κονιάματος, ἀλλὰ δι' ἄλλων διὰ καταλλήλου τρόπου μετασχηματισμένων ἢ ἐλάμβανον ἀπλῶς μόνον μικρὰν ἔξοχην ὡς ἀπλὴν ταινίαν διακρινόμεναι τῶν λοιπῶν μερῶν διὰ διαφορετικῆς ὄψεως τῆς ἐπιφανείας τῶν ἢ διαφορετικοῦ χρώματος. Εἶναι λίαν ἐκπληκτικὴ ἢ ποικιλία τῶν ἐντυπώσεων, ἣν δυνάμεθα νὰ κερδίσωμεν ἀπὸ τὸ λιτὸν τοῦτο ὑλικὸν διὰ τῆς καταλλήλου χρησιμοποίησεως τῆς ὄψεως τῶν ἐπιφανειῶν, διὰ τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τῶν τοιοῦτων. Βεβαίως τοῦτο χρειάζεται εἰσέτι πολλὰς πρακτικὰς δοκιμὰς καὶ πείραν, ἰδιαίτερος ἐπίσης μεγάλην φροντίδα διὰ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐκάστοτε ἀναλόγως τῶν τοπικῶν συνθηκῶν διαφορετικῶν παρενθεθειμένων συστατικῶν τοῦ κονιάματος, ὡς ἄμμου, κόνεως μαρμάρου ἢ ἄλλων λίθων, χρωμάτων κ. τ. λ.

Ταῦτα ἀποδίδουσι οὐχὶ μόνον σπουδαίας διαφορὰς ἐν σχέσει πρὸς τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὕφην, ἀλλὰ ἐπίσης ἐκ τῆς ἐπιμελοῦς ἐξετάσεως αὐτῶν καὶ τῶν ὑπὸ τῆς πείρας καθορισθειῶν ποικίλων ἀναλογιῶν καὶ συστατικῶν τοῦ μίγματος στηρίζεται κυρίως ἢ στερεότης τοῦ κο-

νιάματος ὡς καθ' αὐτὸ ἐπενδύσεως, ὡς ἐπίσης τὸ ἀμετάβλητον καὶ ἡ ἴσως μάλιστα μὲ τὸν καιρὸν αὐξάνουσα καλλιτεχνικὴ ἐντύπωσις τῆς καλῆς ὄψεως. Καθόσον ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐκείνας τὰς δι' ἐπιχρῆσματος προόψεις, αἵτινες μετὰ τὴν ἀποπεράτωσίν των χρωματίζονται καὶ αἵτινες ἀρκετὰ ταχέως χάνουσι τὴν ὠραιότητά των ὡς ἐκ τούτου δὲ ἔχουσιν ἀνάγκην συχνῶν καὶ συνεπῶς δαπανηρῶν ἀνανεώσεων τοῦ χρώματος. Τὰ ἐπιχρίσματα, ἅτινα ἔχουσι ἀναμειγμένον ἐντὸς τῆς μάξης των τὸ ὑλικόν, ὅπερ τοῖς ἀποδίδει τὸ χρῶμα, δύνανται σὺν τῷ χρόνῳ καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῆς ἀτμοσφαιρας ν' ἀποκτήσωσιν ὄψιν ὠαιότεραν. Κατὰ τὴν χρῆσιν τοιούτων κονιαμάτων καλὸν εἶναι νὰ προτιμῶνται αἱ τραχεῖαι ἐπιφάνειαι ἐκ κονιάματος γαλακτώματος ἀσβέστου καὶ καθαρῶς χονδροκόκκου ἄμμου, ἥτις δὲν ὑπόκειται εἰς συστολὰς καὶ ὀλιγώτερον κινδυνεύει νὰ ὑποστῇ ῥήγματα, καὶ ἥτις κάμνει ὀλιγώτερον καταφανεῖς τὰς ἀνωμαλίας καὶ τὰς τυχόν γενομένας ὀαγμάς, ἀποκτᾷ δὲ σὺν τῷ χρόνῳ καλλιτέραν ἐντύπωσιν ἔναντι τοῦ λείου κονιάματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ὀλίγον διαφέρει κατὰ τὸ χρῶμα καὶ τὴν ὄψιν.

Ἡ τραχεῖα ὄψις τῆς τοιαύτης ἐπιφανείας μετριάζεται διὰ διακοπῆς διὰ γραμμῶν καὶ σχεδιασμάτων γινομένων εἰς λεῖον ἐπίχρισμα, ἐξ οὗ προκύπτουσι ἀφ' ἑαυτῶν κατάλληλοι τροποὶ διακοσμῆσεως. Εἶναι δὲ ὠφελιμώτερον νὰ ὑπερτερῇ κατ' ἐπιφάνειαν τὸ τραχύ.

Ὑπολείπεται λοιπὸν νὰ ἐκλέξῃ τις, ἐὰν τὰ ἴσης σημείας μέλη τοῦ κοσμήματος διὰ τραχέως ἢ λείου ἐπιχρίσματος θὰ κατασκευασθῶσι καὶ ποῖον τῶν δύο τούτων εἰδῶν τοῦ ἐπιχρίσματος θὰ ἐξέχη τοῦ ἑτέρου σχετικῶς μὲ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν τοίχων. Διὰ τῶν ἐπιχρισμάτων δυνάμεθα ὡσαύτως νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ ἐλαφρῶς ἐκτυπα κοσμήματα δι' ἐπιτηδεΐας ἐφαρμογῆς καταλλήλων μεθόδων. Οὕτω εἶναι δυνατόν δι' ἀναλόγου περαιτέρω διαμορφώσεως τῶν ποι-

κίων μεθόδων νὰ ἐπιτευχθῇ ἐπίσης καὶ εἰς τὰ δι' ἐπιχρισμάτων οἰκοδομήματα μεγάλης ἀξίας καλλιτεχνικὴ ἔκφρασις, παρέχεται δὲ εὐρὴ ἔδαφος καὶ εἰς τοὺς καλλιτέχνους, ὅπως ἀναπτύξωσι ἕκαστος τὰς ἰδίας αὐτοῦ ἀντιλήψεις καὶ εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ἑκάστοτε τοπικὰς συνθήκας, ὅπως ἐπιφέρωσι καὶ ἀποτυπώσωσι τὴν ἰδιαιτέραν αὐτῶν ἐπιρροήν.

ΕΜΜ. Α. ΚΡΕΙΖΗΣ

² Ἀρχιτέκτων

ΠΟΙΚΙΛΑ

Φωταερίον ἢ Ἡλεκτρισμός.

Πρὸ ὀλίγου ἐγένοντο δοκιμαὶ ἐν Manchester πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ὑπεροχῆς τῶν δύο εἰδῶν φωτισμοῦ 1) τοῦ ἠλεκτρικοῦ διὰ τοξοειδῶν λαμπτήρων καὶ 2) τοῦ φωταερίου διὰ τοῦ νέου συστήματος ὑπὸ ὑψηλὴν πίεσιν. Αἱ δοκιμαὶ ἐγένοντο εἰς δύο ἐκ τῶν κυριωτέρων ὁδῶν τῆς πόλεως εἰς τὴν μίαν εἶχον ἐγκαταστήσῃ φωτισμὸν διὰ τοῦ αερίου ὑπὸ πίεσιν, εἰς τὴν ἑτέραν διὰ τοξοειδῶν λαμπτήρων. Ἡ ἐπὶ τῶν δοκιμῶν ἐπιτροπὴ ἀπεφάνθη ὅτι ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ὁ βαθμὸς μὲν τοῦ φωτισμοῦ εἶναι ὁ αὐτὸς δι' ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων, ὅσον ἀφορᾷ ὁμως τὰ ἔξοδα ὁ δι' ἠλεκτρισμοῦ φωτισμὸς εἶναι εὐθηνότερος, ὥστε καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην τελειοποίησιν τοῦ διὰ φωταερίου φωτισμοῦ ὁ ἠλεκτρικὸς παραμένει ἀνώτερος.

Τὸ συμπέρασμα τοῦτο εἶναι ἀρκετὰ ἐνδιαφέρον, καθ' ὅσον ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ τιμὴ τοῦ φωταερίου εἶναι ἢ δυνατῶς ἐλαχίστη.

Π. Α. Ζ.